

METOD MUSPP-A „UČENJE KROZ RAD“ KORIŠĆENJEM PRISTUPA „SOPSTVENIH SNAGA“ U IZRADI PLANSKIH DOKUMENATA I PROJEKATA

Od 2006. godine više opština na Kosovu je dobilo podršku u oblasti prostornog i urbanističkog planiranja od Programa podrške prostornom planiranju opština (MuSPP), kojeg finansira Sida, a sprovodi UN-HABITAT. U svojoj prvoj fazi od 2006-2008 godine, fokus programa bio je na pružanju pomoći u toku rada i usmeravanje opštinskih planskih organa u lokalnim upravama i u građanskom društvu u pogledu izrade opštinskih i urbanističkih planova razvoja. Druga faza programa je učinila preokret sa davanja saveta na pružanje direktne podrške opštinama u izradi opštinskih/urbanističkih planova i dizajniranju urbanističkih projekata uz puno angažovanje opštinskog osoblja i osoblja MuSPP-a.

Timovi MuSPP-a sastavljeni od opštinskih službenika i međunarodnog i lokalnog osoblja UN-HABITAT-a nalaze se u pet većih opština (Uroševac, Gnjilane, Mitrovica, Peć, Prizren) i tri novoosnovane male opštine koje su nastale u procesu decentralizacije (Junik, Đeneral Janković, Mamuša). Nedostatak osoblja i budžetskih sredstava u malim opštinama zahteva povećane napore i angažovanje. Stoga je Program MuSPP sa svojim osobljem angažovan sa punim radnim vremenom uz korišćenje pristupa „sopstvenih snaga“ u izradi opštinskih planova. Metod „sopstvenih snaga“ uključuje osoblje MuSPP-a i opštinsko osoblje koji svakodnevno rade zajedno korišćenjem metoda „učenja kroz rad“ u planskom procesu izrade opštinskih, urbanističkih, regulatornih planova i dizajniranja kapitalnih investicionih projekata. Ovaj metod služi kao alat za izgradnju kapaciteta, povećava vlasništvo nad procesom i smanjuje troškove. On uključuje mnoge strane, uključujući lokalne organizacije, koje obezbeđuju efikasno i pouzdano prikupljanje podataka. U taj proces je uključen i Zavod za prostorno planiranje pri Ministarstvu za prostorno planiranje koji je učestvovao u pripremi scenarija za radionice, kao i za tematske radionice koje su organizovane u toku procesa izrade ovih planova. U nekim opštinama je uveden Geografski informacioni sistem pa je opštinsko osoblje moglo da pripremi mape za svoje opštinske planove.

Učestvovanje javnosti, inkluzivnost različitih učesnika u proces planiranja i transparentnost su ključni principi dobrog upravljanja koji se primenjuju u procesu izrade ovih planova i projekata u opštinama koje imaju podršku MuSPP-a. Pored toga, ovaj metod rada doprinosi jačanju saradnje između opština i zajednice i predstavnika građanskog društva, centralne vlade, javnih i privatnih preduzeća. Takođe, primećeni su i pozitivni efekti primene principa inkluzivnosti i uključivanja različitih učesnika u izradu ovih planova na osposobljavanje građanskog društva kroz osnivanje udruženja i ženskih NVO u opštinama.

Još jedna od osobina programa je razumevanje strateškog pristupa prostornom planiranju kroz primenu u praksi, što

vodi ka jačanju organizacionih sposobnosti i sposobnosti za upravljanje projektima osoblja koje učestvuje u izradi tih planova. Razvijanje osećaja vlasništva i spremnosti da se što više nauči iz ovih procesa uz „učenje kroz rad“, su dodatna korist od ovog procesa.

Đeneral Janković

Mamusa

Junik

Sa svim ovim na umu, razvojem politike planiranja i dizajniranja projekata korišćenjem „sopstvenih snaga“, programi MuSPP pokazuju alternativna rešenja za izradu OPR/UPR i urbanističkih regulatornih planova (URP) i rešenja dizajna projekata u poređenju sa poveravanjem izrade tih planova privatnim kompanijama, što je bila uobičajena praksa koja se koristila na Kosovu. Pristup korišćenja „sopstvenih snaga“ podrazumeva manje troškove za opštinu nego kada te planove radi neka kompanija, omogućava optimalno korišćenje profesionalne stručnosti osoblja koje učestvuje u procesu planiranja i povećava izgleda za realizaciju tih planova. Dakle, za ovaj način rada potrebna je snažna posvećenost i opština i donatora, pa je stoga procena kapaciteta ljudskih resursa uključenih partnera od ključne važnosti.

Lumnije Gashi,
Službenica na programu
UN-HABITAT/ MuSPP

Turneja Kulture

Vise na strani 11

Uvodnik

Poštovani čitaoci

Zadovoljstvo mi je da vas upoznam sa novim izdanjem Biltena MUSPP-a. Informacije o Programu podrške prostornom planiranju opština su na raspolaganju na internet stranici www.un-habitat-kosovo.org od samog početka Programa. Odlučili smo da ovim izdanjem obnovimo objavljivanje štampane verzije Biltena da bi se obezbedilo da on dođe i do onih koji nemaju redovan pristup internetu ili onih koji ne čitaju redovno informacije na našoj internet stranici. Ovaj Bilten predstavlja rezime važnih dešavanja u kojima je učestvovao Program podrške prostornom planiranju opština i njegova izvršna agencija, UN-HABITAT, tokom

nekoliko poslednjih meseci. On predstavlja tranziciju MUSPP-a od programa savetodavne pomoći u jedan fokusiraniji program direktne podrške manjim opštinama u izradi njihovih planova i predstavlja scenarije za hvatanje u koštac sa urbanim izazovima u 21. veku. Ovo iskustvo će biti dodatno opisano u narednim izdanjima.

Ovde je dat detaljan izveštaj o studijskom boravku u Švedskoj u maju mesecu gradonačelnika partnerskih opština MUSPP-a. Svrha ovog boravka bila je upoznavanje učesnika sa švedskim sistemom lokalne uprave, njegovom organizacijom i funkcijom, ulogama i odgovornostima, sa posebnim naglaskom na pitanja strateškog razvoja.

Jedno od ključnih događaja u UN-HABITAT-u bio je izbor Huana Klosa za novog izvršnog direktora ove organizacije od strane Generalne skupštine UN u avgustu ove godine. U svom inauguralnom govoru, g. Klos je rekao da je počastvovan izborom na ovu poziciju i obavezao se da dalje nastavi da radi na rezultatima svog prethodnika, Ane Tibajjuka. U oktobru je proslavljen Svetski Dan Habitata. Ove godine centralna manifestacija je održana na Svetskoj izložbi u Šangaju (World Expo 2010). Moto Svetskog dana Habitata 2010 je Bolji grad, bolji život koji je povezan sa Svetskom urbanom kampanjom. Mi smo propratili i dešavanja koja su organizovana na Kosovu u cilju obeležavanja Svetskog Dana Habitata. Bilten takođe sadrži izveštaj o Putevima kulture, događaju koji je po treći put organizovan na Kosovu. Na ovom

događaju učestvovalo je rekordnih 300 učesnika i on se sastojao od rekreativne vožnje bicikala i posete interesantnim kulturnim i prirodnim lokacijama duž rute. Bilten izveštava o prezentacijama rada MUSPP na međunarodnoj platformi, uključujući konferenciju Real Corp u Beču. On takođe donosi izveštaj sa Revizionog sastanka potpisnika Bečke deklaracije o neformalnim naseljima, koji je pružio mogućnost da se predstavi podrška MUSPP-a jednoj od partnerskih opština u izradi njenog regulatornog plana za neformalna naselja.

Pitanje neformalnih naselja bilo je posebna tema diskusije na 5. Svetskom urbanističkom forumu koji je održan u Rio de Žaneiru početkom godine, što je takođe praćeno u ovom izdanju. Poseban članak bavi se pitanjem procene rizika od prirodnih katastrofa i kako se tim pitanjem bavi MUSPP.

Bilten izveštava i o napretku kapitalnih projekata koje su zajednički finansirali MUSPP i partnerske opštine. Potpuno predstavljanje kapitalnih projekata biće dato u posebnom izdanju. Bilten završavamo pismima stažista MUSPP koji su na Kosovo došli iz Australije, Irske i Ujedinjenog Kraljevstva, da bi se pridružili našem timu i stekli praktično iskustvo u planiranju.

Nadamo se da će vam ovo izdanje Biltena MUSPP-a omogućiti da se bolje upoznate sa radom MUSPP i ohrabriti vas da pratite aktivnosti Programa na Kosovu.

Krystyna Galezia,
CTA/ Šef Kancelarije UN-HABITAT-a
na Kosovu

VIŠE U:
WWW.UNHABITAT-KOSOVO.ORG

ŠVEDSKA JE BILA DOMAĆIN GRADONAČELNICIMA PARTNERSKIH OPŠTINA MUSPP-A : STUDIJSKO PUTOVANJE U ŠVEDSKU

Delegacija od 16 učesnika koju su činili gradonačelnici kosovskih opština, predstavnici Ministarstva za životnu sredinu i prostorno planiranje, Ministarstva za lokalnu upravu, Udruženja kosovskih opština i MUSPP2/UN-HABITAT-a, posetila je Švedsku od 25. do

u cilju finansiranja svojih aktivnosti. U proseku, ukupna poreska stopa je 30%, od čega 20% ide opštinama, a 10% savetima okruga i regionima. Oko dve trećine ukupnog prihoda švedskih opština, saveta okruga i regiona dolazi od poreskih prihoda. 290 švedskih

koji on vrši na globalno okruženje. Predstavnici gradske kancelarije za planiranje naglasili su dva ambiciozna razvojna projekta od 18 programa u okviru projekta Stokholmski pozitivni razvojni klimatski program. Prvi projekat Royal Seaport suočava se sa izazovima transformacije postojeće luke i pretvaranje industrijske oblasti u jednu od najatraktivnijih sredina za stanovanje u Evropi koja uključuje rezidencijalnu oblast, kancelarijski prostor i modernu luku. Novi metodi i tehnologija će doprineti značajno nižoj emisiji ugljenika. Do 2030. godine ova oblast će biti bez fosilnih goriva i neće imati negativan uticaj na klimu. Drugi projekat, 'Sustainable Järva' uključuje viziju Stokholma u vezi transformacije velikog posleratnog predgrađa (monotona arhitektura, loše održavanje, mala energetska efikasnost i segregacijska socijalna struktura) u atraktivan distrikt sa energetske efikasnim stambenim objektima i različitim urbanim okruženjem. Biće razvijeni novi urbani uslovi za životnu sredinu i stambene objekte za održivu Järva, uključujući smanjenje potrošnje energije za više od 50%, veće korišćenje obnovljivih izvora energije, razvoj održivog transporta, edukaciju stanovnika o uštedi energije i procenu potrebnih sredstava i mera. Učesnici su mišljenja da je studijska poseta bila veoma korisna i izrazili su svoju zahvalnost za gostoprimstvo i spremnost domaćina da sa njima podele svoja iskustva i znanje. Oni su naglasili da uprkos nedostatku resursa i obučeni eksperata, mnoge od „najboljih praksi“ koje su uočene treba da budu razmotrene i primenjene na odgovarajućem nivou na Kosovu. To bi moglo da bude postignuto uz podršku programa Side i drugih partnerstava. Kada se radi o Kosovu, sveukupni cilj Side je da olakša integraciju u EU i doprinese stabilnosti zemlje i ekonomskom rastu. Na osnovu sopstvenih prioriteta Kosova, biće posvećena pažnja sledećim sektorima: životna sredina i klima, obrazovanje i demokratsko upravljanje i ljudska prava.

28. maja 2010. godine. Učesnici su imali mogućnost da prošire svoje znanje u oblastima prostornog planiranja i upravljanja životnom sredinom i o njihovoj međusobnoj povezanosti sa održivim razvojem

i kako institucionalni aranžmani između različitih sfera vlade i drugih entiteta funkcionišu u Švedskoj. Program je uključivao više informacionih sastanaka i poseta Stokholmu, Gavleu, Falunu i Borlangu. Delegaciji su bili domaćini zvaničnici iz (SKL/SALAR), Sida-e, gradonačelnici i predstavnici različitih opštinskih odeljenja. Presentacije su bile veoma dobro pripremljene i distribuirano je puno informacionog materijala. Glavna svrha ove profesionalne posete bila je upoznavanje sa švedskim sistemom lokalne uprave i njegovim funkcionisanjem (organizacija opština, uloge i odgovornosti, finansiranje i budžetiranje, kao i pitanja lokalne demokratije i učestvovanje građana). Švedska ima tri nivoa uprave – nacionalni, regionalni i lokalni koji se biraju na opštim izborima koji se održavaju istog dana svake četvrte godine. Lokalna uprava ima dugu tradiciju u Švedskoj. Opštine, saveti okruga i regioni su odgovorni za pružanje značajnog dela javnih usluga. Oni imaju značajan stepen autonomije i imaju nezavisna ovlašćenja u pogledu oporezivanja, koja omogućavaju opštinama, savetima okruga i regionima da nameću poreze

opština su takođe najveći poslodavci koji su odgovorni za veliki udeo u javnim službama u oblasti zaštite (zaštita dece i predškolsko obrazovanje, zaštita starih lica), socijalnih službi, obrazovanja (osnovno i srednje obrazovanje) i infrastrukturi (planiranje i izgradnje. Nacionalna uprava za puteve i Agencija za zaštitu životne sredine su državne institucije koje se bave pitanjima prostornog planiranja i koje su odgovorne za formulisanje ciljeva politike, izradu dokumenata i usmeravanje i praćenje sprovođenja vladinih politika.

Poseban interes se posvećuje povećanom učešću građana u procesima planiranja na svim nivoima i različitim metodima i alatima koji su razvijeni za olakšavanje tog učešća, kao što su građanski paneli sa ICT, dijalog sa mladim ljudima, zajedničko budžetiranje, nove usluge, dijalog u upravljanju, opštinski izveštaji o kvalitetu itd.

Poseta je takođe imala za cilj dobijanje uvida u planiranje životne sredine i u pitanja koja se tiču upravljanja. Nagrada Zelena prestonica je novo godišnje takmičenje koje je pokrenula Evropska komisija u kojem je pobjednički grad onaj grad koji ima dosledan istorijat u ostvarivanju visokih standarda životne sredine, koji je posvećen tekućim i ambicioznim ciljevima daljeg poboljšanja životne sredine i održivog razvoja, čiji je cilj poboljšanje kvaliteta života njegovih građana i smanjivanje uticaja

Drita Nushi,
Službenica na programu
UN-HABITAT/ MuSPP

SVETSKI DAN HABITATA '10

OBELEŽAVANJE SVETSKOG DANA HABITATA U CELOM SVETU

Globalno obeležavanje Svetskog dana habitata biće ove godine održano na Svetskoj izložbi 2010 u Šangaju. Obeležavanje Svetskog dana habitata čiji će domaćini biti kinesko Ministarstvo za stambena pitanja i urbano-seoski razvoj i Šangajska opštinska komisija za urbanu i seosku izgradnju i transport, biće glavni događaj Izložbe na kojoj Ujedinjene nacije imaju svoj paviljon. Svetska izložba u Šangaju predstavlja odlično mesto za globalno obeležavanje imajući u vidu da tema ovogodišnjeg Svetskog dana habitata 'Bolji grad, bolji život' čini da Izložba bude prva globalna izložba koja je posvećena potencijalu i problemima urbanog života u 21. veku. Izložba će pokazati uzbudljive nove ideje koje će učiniti da naši gradovi postanu mnogo bolja mesta za sledeću generaciju, kada će prema projekcijama 70% stanovništva živeti u gradovima i varošima. Paviljon Ujedinjenih nacija će odražavati temu Jedna zemlja, jedan UN. Uz koordinaciju UN-HABITAT-a, kao vodeće agencije UN-a za urbana pitanja, on će prikazati ono najbolje što Ujedinjene nacije čine da naše urbano okruženje postane bolje i pametnije kada se radi o smanjivanju siromaštva, kriminala, potrošnje goriva, zagađenja, otpada i mnogih drugih loših

stvari koje utiču na naše svakodnevne živote, posebno u svetu u razvoju. Izložbe će pokazati naše znanje, mnoge najbolje prakse i naše jedinstvo u pogledu približavanja nove Svetske urbane kampanje za bolje i održivije gradove auditorijumu u celom svetu. Tema Bolji gradovi, bolji život naglašava našu viziju održivog urbanog sveta koji koristi potencijale i mogućnosti, ublažava nejednakosti i disparitete i obezbeđuje dom za ljude svih kultura i godina, i bogate i siromašne. Globalno obeležavanje Svetskog dana habitata biće tesno povezano sa posebnim sastankom o Gradovima pogodnim za život u harmoničnom društvu čiji će domaćin biti grad Hangdžou uz kosponsorstvo Biroa za koordinaciju Svetske izložbe u Šangaju, Ministarstva za stambena pitanja i urbano-seoski razvoj Kine i UN-HABITAT-a. To je jedna od šest značajnih diskusija o ključnim urbanim temama, uključujući održivost, urbani razvoj, životnu sredinu, ekonomiju, kulturno nasleđe, nauku i inovacije. Sastanci će kulminirati održavanjem Visokog foruma na završetku Izložbe o urbanom inoviranju i održivom razvoju kojem će prisustvovati svetski lideri, gradonačelnici i drugi važni učesnici koji se bave ovom problematikom. U zavisnosti od teme Svetskog

og dana habitata, svake godine programi UN-HABITAT-a u partnerstvu sa lokalnom i centralnom vladom obeležavaju ovaj dan različitim aktivnostima. Većina proslava Svetskog dana habitata uključuje decu, pri čemu oni opisuju budućnost svojih gradova kroz crteže i pisanje eseja. Ove godine Svetski dan habitata biće obeležen konferencijom na temu „Bolji grad, bolji život“. U okviru svog mandata UN-HABITAT će pokrenuti debatu na profesionalnoj platformi kroz konferenciju čiji je cilj slanje poruke centralnom nivou da vlada treba da posveti veću pažnju brzom urbanizaciji koja se dešava na Kosovu i širom sveta. Konferencija ima za cilj razmenu iskustava iz susednih zemalja koje su se suočile sa izazovima urbanizacije u proteklim godinama.

Gradska sirotinja koja tipično živi u zemljama u razvoju i koja je u velikoj meri nemoćna, obespravljena i mlađa od 25 godina, je prečesto osuđena na život bez osnovnih prava, nade na obrazovanje ili pristojan posao
Generalni sekretar UN-a Ban Ki-Mun, 2009.

“Danas polovina čovečanstva živi u gradovima i varošima, a trendovi pokazuju da će ovaj broj porasti na dve trećine u sledeće dve generacije. Zbog toga je tema Bolji grad, bolji život, koja je izabrana za Svetski dan habitata, tako važna za sve nas“
Inga Bjork-Klevbi, vršilac dužnosti šefa UN-HABITAT-a

Proslava SDH na Kosovu: Učenici su predstavili svoje viđenje Boljeg grada, boljeg života.

Kao što je to slučaj i u mnogim drugim gradovima širom sveta, Svetski Dan Habitata (SDH) je proslavljen u istorijskom kosovskom gradu, Prizrenu. Tim povodom, UN-HABITAT-u su se u organizaciji ovog događaja pridružili Opština Prizren i Organizacija za evropsku bezbednost i saradnju u Evropi (OEBS). Ceremonija dodele nagrada održana je u gradskoj većnici Opštine Prizren. Proslavi povodom obeležavanja ovog dana prisustvovali su predstavnici lokalne uprave, Programa UN-HABITAT-a za podršku prostornom planiranju opština i OEBS-a, kao i učenici koji su učestvovali u takmičenju pisanja eseja, mediji i predstavnici drugih međunarodnih orga-

nizacija. Proslava je otpočela uvodnim govorima organizatora, koji su naglasili pitanja i probleme u vezi sa životom u urbanim oblastima u 21. veku. Fokus je takođe bio na potrebi razvoja pametnijeg, inovativnijeg i inkluzivnijeg pristupa u cilju posvećivanja pažnje izazovima urbanizacije. Sva deca su dobila uverenja o učestvovanju u takmičenju i imala su priliku da čitaju svoje eseje publici koja se okupila u gradskoj većnici Prizrena. Ovo je bio uvod u interaktivnu debatu, a učenici su mogli da postavljaju pitanja direktno opštinskim vlastima u vezi sa opštinskom vizijom, planovima i preprekama lokalnim projektima i o različitim urbanim pitanjima.

Eseji su obuhvatali širok spektar globalnih pitanja kao što su: globalno zagrevanje, efekat staklene bašte, nepostojanje javnog gradskog prevoza, socijalni smeštaj, zaštita kulturnog nasleđa, aleternativni izvori energije, ekonomski razvoj i mnoga druga aktuelna pitanja koja se tiču celog sveta. Svetski dan Habitata se proslavlja širom sveta od 1986. godine. To je godišnji događaj koji se održava prvog ponedeljka u oktobru, pri čemu svake godine UN-HABITAT postavlja novu temu koja se tiče ključnih izazova sa kojima se suočavaju gradovi u tom trenutku.

Rudina Qerimi,

Službenica na programu
UN-HABITAT/ MuSPP

GENERALNA SKUPŠTINA UJEDINJENIH NACIJA JE 25. AVGUSTA IZABRALA HUANA KLOSA ZA IZVRŠNOG DIREKTORA UN-HABITAT-A NA NIVOU POD-

Generalna skupština Ujedinjenih nacija je 25. avgusta izabrala Huana Klosa za izvršnog direktora UN-HABITAT-a na nivou podsekretara UN-a. Očekuje se da on počne svoj četvorogodišnji mandat 18. oktobra. Bivši gradonačelnik Barcelone, Huan Klos ima dugu karijeru u vladi Španije, na lokalnom i nacionalnom nivou. U periodu od 2006. do 2008. godine bio je ministar za industriju, turizam i trgovinu u kabinetu Hoze Luisa Rodrigeza Zapatera. Pre toga, u periodu od 1997. do 2006. godine, Huan Klos je u dva mandata bio gradonačelnik Barcelone. Trenutno je ambasador Španije u Republici Turskoj i Republici Azerbejdžan.

Kada je čuo za vest, Huan Klos je rekao da je počastvovan što ga je Generalna skupština UN-a izabrala za izvršnog direktora UN-HABITAT-a i zahvalio generalnom sekretaru Ban Ki-munu što ga je nominovao. „Veoma sam posvećen mom novom zadatku i radujem se što ću moći da nastavim da gradim na dostignućima

mog prethodnika, Ane Tibaijuka. Dugo već verujem u održive gradove koji praktikuju učesničko urbano upravljanje i koji pružaju utočište i osnovne usluge za sve“, rekao je on. „Sada kada više od polovine čovečanstva živi u gradovima, moramo da damo najveći prioritet smanjivanju urbanog siromaštva i održivosti životne sredine, posebno imajući u vidu da sada skoro milijardu ljudi živi u sirotinjskim naseljima. Kroz saradnju i partnerstvo sa vladama, lokalnim vlastima, nevladinim organizacijama, privatnim sektorom i svim partnerima Habitat-a, naše urbane oblasti mogu da budu ekološki, ekonomski i socijalno održive. Raduje me što ću dati svoj skromni doprinos budućnosti gradova.“

Izvor: www.unhabitat.org

U SUSRET URBANIM IZAZOVIMA 21. VEKA

Naredne dve decenije 21. veka biće događaj bez presedana u ljudskoj istoriji. Globalna gradska populacija će se porasti sa 50 na 70 procenata. Ova tranzicija u predominantno urbani svet je nepovratna i nosi sa sobom podjednako nepovratne promene u načinu na koji koristimo zemljište, vodu, energiju i druge prirodne resurse.

Ova tranzicija takođe postavlja gradove u centar problema klimatskih promena. Sa tek nešto više od polovine čovečanstva koje živi u urbanim oblastima, gradovi već troše 80 procenata ukupne utrošene energije, proizvode više od 70 procenata ukupnog smeća i direktno doprinose sa više od 60 procenata emisiji gasova koji izazivaju efekat staklene bašte. U isto vreme, gradovi su glavne žrtve klimatskih promena. Mnoge od velikih svetskih metropola su priobalni gradovi koji su skloni poplavama i eroziji. Mnogi drugi gradovi se nalaze u oblastima koje pogađaju suše i već pate zbog nedostatka vode.

Postoje dva osnovna scenarija za kratkoročnu i srednjoročnu budućnost. Prema prvom, gradovi kojima nedostaju potrebni resursi i politički prioriteti, neće uspeli da ispune potrebe urbane budućnosti. Za manje od jedne gen-

eracije, oko dve milijarde ljudi živeće u smeštaju koji je ispod standarda i u neformalnim naseljima. Mnogi ljudi koji žive u loše isplaniranim urbanim oblastima nemaju pristup adekvatnom smeštaju i osnovnim službama. Manji broj će biti priznat kao urbani građani, a mnogi će završiti radeće u neformalnoj ekonomiji. Njih još manje će ostvariti svoj produktivni potencijal. Prema drugom scenariju urbani izazovi dolaze u prvi plan javne politike i praćeni su javnim i privatnim investicijama u pametan urban rast. To uključuje rigorozno i racionalno planiranje korišćenja zemljišta, poboljšanu urbanu infrastrukturu i osnovne usluge i potpunu eksploataciju tehnologije u cilju smanjivanja uticaja na životnu sredinu. Nastajuća paradigma je ona o zelenijim, elastičnijim i pogodnim gradovima i o stvaranju radnih mesta i poslovnih mogućnosti koje obezbeđuju pristojan rad i izdržavanje i izvlače milione ljudi iz siromaštva.

Socijalne, ekonomske i ekološke posledice gornjih scenarija su sasvim očigledne i jednostavne za shvatanje. Značajni filmovi kao što su Grad i Bog (Latinska Amerika), Brižni vrtlar (Afrika) i Milioner iz blata (Azija) bacaju letimičan pogled na socijalne realnosti na terenu, dok Nju

Orleans u osvit uragana Katrina služi kao pravi podsetnik potrebe za koherentnim setom političkih opcija, alata i praktičnih akcija. U isto vreme, stotine gradova i varoši se svaki na svoj način bore sa tim kako da upravljaju procesom urbanizacije, bilo da se radi o širenju grada, urbanom propadanju, smanjivanju gradova ili nastajanju sirotinjskih predgrađa. Neki od njih su postigli uspeh iako nisu imali velike šanse. Sve veći broj vlada takođe počinje da promovise nacionalne politike koje omogućavaju opštinske i lokalne akcije za održiviu urbanizaciju. Ali njihovi naponi ostaju, u većem delu, delimični. Stotine, možda i hiljade organizacija, postavljaju presedane, razvijaju alate i pružaju političke opcije za hvatanje u koštac sa urbanim izazovima. Ipak ove aktivnosti su različite. Njihov rad se retko prepoznaje ili procenjuje, a kolektivni uticaj njihovih aktivnosti nije ostvaren. Ovo su više nego ikada pre glavni razlozi zašto je Svetska urbana kampanja tako važna i tako potrebna.

Izvor: www.unhabitat.org

KAPITALNI INVESTICIONI PROJEKTI

POBOLJŠANJE JAVNOG PROSTORA KROZ KAPITALNE INVESTICIONE PROJEKTE

Kao živi organizam koji treba da raste u skladu sa potrebama njegovih stanovnika, gradu, ili delu grada, potrebni su mehanizmi i alati koji će omogućiti kontrolu razvoja i rasta. Ovi mehanizmi treba uvek da uzmu u obzir društveno-ekonomski razvoj same oblasti i kvalitet života stanovnika grada.

Prema kosovskom Zakonu o prostornom planiranju, ovi mehanizmi su Opštinski plan razvoja (OPR), urbanistički planovi razvoja (UPR) i urbanistički regulatorni planovi (URP), u skladu sa nacionalnim prostornim planom (Prostorni plan Kosova).

Sprovođenje OPR/UPR je poslednji korak strateškog planskog procesa, u kojem se strategije, politike, prioriteta i vizija iz plana stavljaju u akciju. Ovo se uglavnom realizuje kroz kapitalne investicione projekte, koji su identifikovani iz vizije OPR/UPR.

Program podrške prostornom planiranju opština – faza 2 (MuSPP2) UN-HABITAT-a na Kosovu, uz zajedničko finansiranje sa opštinama, razvija različite KIP u kosovskim gradovima, koji posvećuju pažnju različitim pitanjima i temama, ali uvek u skladu sa OPR/UPR. U donjem spisku predstavljene su tema KIP i grad u kojem je KIP realizovan:

Tema	Grad
Razvoj školske infrastrukture	Mitrovica, Junik
Upravljanje mobilnošću i prevozom	Mitrovica, Junik, Prizren, Đeneral Janković
Zaštita istorijskog nasleđa	Prizren
Pretvaranje industrijske zone u javni prostor	Đeneral Janković
Poboljšanje okoline, priobalja i javnog prostora	Peć, Mitrovica
Upravljanje procenom rizika od katastrofa	Uroševac, Gnjilane
Revitalizacija rečnih obala i zelenih koridora	Mitrovica

Kao što pokazuje gornji spisak, kapitalni investicioni projekti se u kosovskim gradovima uglavnom odnose na javne prostore (trgovi, priobalja, pravci mobilnosti, okolina, transportni pravci i zone kulturnog nasleđa) ili na prostore koji se javno koriste (školska dvorišta, katastrofe i procena rizika, pretvaranje industrijske zone u javnu oblast, zeleni koridori i rečne obale). Primarni cilj ovih projekata je revitalizacija dela urbane oblasti koju koriste stanovnici, čineći gradske ulice i javne prostore življim i prilagođenim pešacima. Ipak, namera razvoja KIP-a nije samo poboljšanje, revitalizacija ili zaštita gradske oblasti, već i angažovanje opštinskih partnera u novim metodama inkluzivnog planiranja, angažovanja zajednice, izgradnje kapaciteta opštinskog osoblja da na odgovarajući način upravlja i razvija buduće KIP. Moto svih KIP je „ljudi na

prvom mestu“, i on je zasnovan na jednostavnim principima:

- Korišćenje poboljšanja javnih spoljnih prostora kao katalizatora za revitalizaciju gradske oblasti
- Izgradnja veze sa susedstvom, priobalja i karakteristika pejzaža
- Nadgradnja postojećih dobrih strana oblasti, kao što je adaptacija struktura kulturnog nasleđa i naglašavanje prirodnog geografskog konteksta grada (društveno-kulturni element)

Slika 1: KIP u Đeneral Janković

Slika 2: KIP u Uroševac

- Pretvaranje grada u atraktivno mesto za život kroz iniciranje poboljšanja vizuelnog izgleda ulica i ohrabivanje privatnih investicija (razvoj i upravljanje korišćenjem zemljišta)

- Generisanje maloprodajnih i komercijalnih aktivnosti u različitim kvartovima (ekonomski rast)

Ovi principi mogu da budu ostvareni kroz inicijative kao što su:

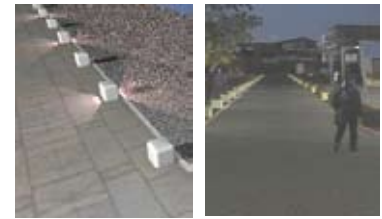
- Širi i bezbedniji trotoari
- Više drveća sa kontinuiranim zelenim bulevarima
- Potpuni pristup svim starosnim i korisničkim grupama (tj. korišćenje urbanog Brajovog standarda i drugih standarda u pogledu pristupa)
- Bolji standardi osvetljenja
- Poboljšanje puteva, uključujući poseban tretman raskrsnica
- Poboljšanje postojećeg karaktera korišćenjem projektnih tema i obogaćivanjem javnih prostora javnim umetničkim delima

Trenutno se na spisku KIP koji se ispituju i razvijaju u različitim gradovima na Kosovu nalaze tri projekta koji su u fazi detaljnog dizajna projektnih predloga, a jedan je u fazi sprovođenja. To su uglavnom projekti koji se odnose na poboljšanja i razvijeni su u skladu sa drugim radovima na ulici, videti str. 7.

Spisak KIP i njihov trenutni status:

1. Peć – Trg Skenderbeg – u fazi izgradnje
2. Prizren – Revitalizacija ulice "Farkatareve" – u fazi izgradnje
3. Mitrovica – drugi KIP – "Reka Ljušta – Zeleni koridor" – odobren
4. Mitrovica – Poboljšanje pristupa osnovnoj školi "Meto Bajraktari – završen.
5. Junik – Poboljšanje školskog dvorišta – u fazi izgradnje

Fadil Dalipi i Džilian Bajvoter,
Službenici UN-HABITAT/ MuSPP

Slika 3: KIP u Prizren

UPRAVLJANJE PROCENOM RIZIKA OD KATASTROFA (UPRK)

Prirodne katastrofe ili one koje je prouzrokovao čovek dovode do ozbiljnog narušavanja funkcionisanja zajednica i/ili društava izazivajući velike ljudske, materijalne, ekonomske ili ekološke gubitke.

Katastrofe mogu da uzrokuju prirodni faktori (zemljotresi, poplave, erozije, klizišta, šumski požari, cunami i cikloni/uragani) ili ljudska greška (zagađenje vazduha/industrijsko zagađenje, nuklearne katastrofe, kontaminacija zemljišta i vode, rečni nanosi, rudnici, suše, lavine, vrela i hladni talasi).

Posle 1999. godine došlo je do razvojnog buma na Kosovu uprkos činjenici da većina opština nije imala opštinske i urbanističke planove razvoja (OPR i UPR) kojima bi se kontrolisao razvoj na odgovarajući način.

Kao rezultat toga, u nekim slučajevima naselja su izgrađena u visokorizičnim oblastima. Kao posledica toga, Gnjilane se nalazi u najosetljivijoj seizmičkoj zoni na Kosovu, a Uroševac je lociran u oblasti koju vrlo često pogađaju poplave.

Obe opštine su iskazale svoju zabrinutost u vezi toga kako pravilno tretirati politike UPRK u OPR i UPR u cilju posvećivanja pažnje ovom pitanju. Tokom diskusija o saradnji između MUSPP/UN-HABITAT-a i opština na jugoistoku Kosova (Gnjilane i Uroševac), opštine su tražile podršku od MUSPP za procenu opštinskih i urbanističkih planova razvoja (OPR i UPR) sa stanovišta rizika od katastrofa.

Kao rezultat toga, tim za procenu OPR i UPR su činili predstavnici opštine i osoblja UN-HABITAT-a.

Procena je imala za rezultat potrebu za unošenje novih elemenata UPRK u OPR i UPR, pošto taj aspekt nije na odgovarajući način uključen od samog početka.

Aktivnosti koje su sprovedene u okviru

UPRK su: ispitivanje zakona i praksi o UPRK na Kosovu; prikupljanje i formulacija Prostorne informacione baze podataka za analizu UPRK; obezbeđivanje obuke opštinskih partnera; sprovođenje istraživanja o katastrofama; formulacija i sprovođenje pilot projekata UPRK i izrada politike UPRK za uključivanje novih elemenata u OPR i UPR.

U toku 2009. godine, UN-HABITAT/MUSPP i opština su sproveli istraživanje na terenu i identifikovali oblasti koje su ugrožene od poplava u Gnjilanu, duž reke Stanišorke i u Uroševcu, duž reke Nerodimke.

Baza podataka je formulisana a podaci iz istraživanja su analizirani. Rezultati iz istraživanja pokazuju oštećenja na zgradama i imovini u blizini reka koja su posledica hroničnih poplava. Zbog geo-tektonskih karakteristika opštine Gnjilane, posebno u urbanoj oblasti zbog velike gustine naseljenosti, opština je tražila da se preduzme ispitivanje na terenu u cilju procene seizmičke ugroženosti javnih zgrada, posebno škola, i identifikacije jedne školske zgrade koja će biti ojačana i osavremenjena.

Formulisana su dva pilot projekta.

Jedan pilot projekat za ojačanje zgrade je iniciran u Gnjilanu.

Izabrano je deset školskih zgrada, a konsultanti iz Instituta za seizmičko inženjerstvo u Skoplju su uradili inženjerske studije za procenu ugroženosti ovih školskih zgrada i da bi bila izabrana škola koja će biti strukturalno ojačana.

Škola koja je trebalo da bude ojačana izabrana je na preporuku konsultanta i u dogovoru između učesnika.

Takođe je formulisana i pilot projekat za smanjivanje poplava u Uroševcu.

Na osnovu ranijih studija organizovano je nekoliko sastanaka sa zajednicom. Urađene su hidrološke

inženjerske studije i izabrana je oblast za sprovođenje projekta. Konceptualni dizajn projekta je urađen u toku dizajnerskih radionica sa zajednicom. Ovi pilot projekti kao deo UPRK biće primeri kako se treba baviti pitanjima UPRK.

Politika UPRK za OPR i UPR u obe opštine biće izvor za restrikcije u pogledu korišćenja zemljišta u oblastima koje mogu da pogode katastrofe, a takođe će predstavljati osnov za izradu urbanističkih regulatornih planova.

Opština će uzeti u obzir ove zabranjene zone.

Odgovarajući kodeks izgradnje biće primenjen u oblastima velikih seizmičkih aktivnosti. Javne zgrade koje su oštećene u zemljotresu iz 2002. godine biće procenjene i ojačane ako to bude potrebno posle procene.

nastavak sa strane 7 na strani 8

Mapa ugroženosti Uroševca od poplava

UPRAVLJANJE PROCENOM RIZIKA OD KATASTROFA (UPRK)

nastavak sa strane 7

Proces pripreme komponente UPRK i identifikacije škole koja treba da bude ojačana je uključio sve zainteresovane učesnike. U toku ovog procesa održano je više prezentacija/konsultacija sa različitim učesnicima i predstavnicima građanskog društva. Posle njenog završetka, komponentu UPRK će usvojiti Skupština opštine kao integralni deo opštinskog i urbanističkog plana razvoja.

Mapa ugroženosti Gnjilana od zemljotresa

**Pren Domgjoni and
Besnik Keka,**
Službenici UN-HABITAT/ MuSPP

RAZMENA KOSOVSKOG ISKUSTVA NA MEĐUNARODNOJ PLATFORMI

6. REGIONALNI REVIZIONI SASTANAK BEČKE DEKLARACIJE O NE-FORMALNIM NASELJIMA

6. Regionalni sastanak revizije Bečke deklaracije održan je od 3-4 juna 2010. godine u Budimpešti. Sastanak je organizovao UN-HABITAT, Kancelarija u Varšavi, u partnerstvu sa Hungarian Urban Knowledge Centre Nonprofit Ltd.

Zemlje članice Bečke deklaracije, odnosno zemlje jugoistočne Evrope (JIE), predstavljali su predstavnici centralne vlade, regionalni eksperti iz lokalnih uprava, NVO i akademskih institucija, kao i međunarodni eksperti i organizacije.

Tokom sastanka su prezentovana i diskutovana postignuća i izazovi (od februara 2009.) svake od zemalja JIE. Kada se radi o integraciji neformalnih naselja i ranjivih grupa, prezentovano je više primera, a tokom interaktivne diskusije bilo je reči i o alatima i naučenim lekcijama. Kosovska delegacija, koju su činili predstavnici Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja (Odeljenje za stambena pitanja i izgradnju), Opštine Peć i UN-HABITAT-a, Kancelarija na Kosovu, predstavila je regulatorni plan za neformalno naselje Zatra u opštini Peć. Prezentaciju su održali lokalni planeri g-đa Vjolca Zatrići Šalja i g. Škeljćim Daci. Takođe je učestvovao i predstavnik Udruženja kosovskih opština kao deo NALAS-a (Mreža udruženja lokalnih uprava u Jugoistočnoj Evropi). Urbanistički regulatorni plan neformalnog nas-

elja Zatra koji je urađen „sopstvenim snagama“ bio je dobar primer kako da se posveti pažnja i da se regularizuju neformalna naselja putem regulatornih planova. Ciljevi planova su regularizacija imovine i postojećih zgrada, poboljšanje uslova života u naselju i na kraju, ali ne i najmanje bitno, usmeravanje ka organizovanom širenju grada prema njegovom urbanističkom razvojnom planu. Zemlje članice su takođe imale mogućnost da čuju o razvoju sistema praćenja Bečke deklaracije koji je predstavila dr Saša Cenková sa Univerziteta u Kalgariju, Kanada. Diskusija je bila fokusirana i na predloženi programski dokument za fazu sprovođenja Regionalnog programa za jačanje kapaciteta (strateške orijentacije, aktivnosti, institucionalni aranžmani itd.), kao i na finansijsku i političku podršku i preporukama za dalje aktivnosti.

Regionalni sastanak revizije Bečke deklaracije pružio je mogućnost za razmenu različitih iskustava i informacija između zemalja JIE o postojećoj situaciji u pogledu neformalnih naselja, procesa legalizacije i budućih planskih projekata čiji je cilj unapređivanje i poboljšanje uslova života u tim naseljima. Kosovo je potpisnik Bečke deklaracije i učestvuje na ovim sastancima od 2005. godine. Redovni sastanci su prilika da zemlje članice predstavljaju svoje rezultate na planu rešavanja problema neformalnih naselja.

Gloriosa Hisari,
Asistent na programu
MUSPP/UN-HABITAT

PROCES IZRADJE OPR JUNIKA PREDSTAVLJEN JE NA KONFERENCIJI REAL CORP U AUSTRIJI

Predstavnici Programa UN-HABITAT-a na Kosovu, opštine Junik, CHwB i Zavoda za prostorno planiranje, prisustvovali su 15. Međunarodnoj konferenciji 'Urbano planiranje i regionalni razvoj u informacionom društvu', koja se bavila temom 'GRADOVI ZA SVAKOGA: pogodni za život, zdravi, prosperitetni, obećavajuća vizija ili nerealna fantazija?'

Konferencija je održana u Beču (Austrija) od 18-20 maja 2010. godine i prisustvovali su joj brojni profesionalci i predstavnici javnosti, privatnog i volonterskog sektora iz celog sveta. Bilo je ukupno 189 prezentacija i 3 celodnevne radionice koje su se istovremeno održavale u četiri sesije tokom trajanja konferencije. Konferencija se uglavnom bavila pitanjem da li gradovi mogu da budu pogodni za život, zdravi i prosperitetni za svakoga. Da li je to obećavajuća vizija na kojoj treba da radimo, ili je nerealna fantazija? "Da li je moguće održati ili čak poboljšati prednosti gradova i sman-

jiti negativne efekte? Kakve su mogućnosti i doprinosi urbanog planiranja i razvoja nekretnina? Kako IKT, urbane, transportne i ekološke tehnologije mogu da poboljšaju kvalitet naših života u gradovima? Predstavnici MUSPP i opštine Junik su podneli rad za prezentaciju na konferenciji koji je opisivao opštu metodologiju rada na izradi Opštinskog plana razvoja (OPR) za Junik, „korišćenjem sopstvenih snaga“. Rad je bio usmeren na temu konferencije 'Napredni analitički i planski alati i metodi'. Prezentacija je fokusirana na primenu metodologije „korišćenja sopstvenih snaga“ razvoja politike koja je za rezultat imala izgradnju opštinskih kapaciteta, veće vlasništvo nad dokumentom, bolje izgleda za realizaciju i manje finansijske troškove. Tokom prezentacije razmene iskustava, predstavnici susednih zemalja Kosova mogli su da daju svoje komentare zbog sličnosti pitanja sa kojima se oni susreću u svojim oblastima rada. Razmena iskustava u vezi kosovskih

slučajeva na međunarodnoj platformi je još jednom pokazala da su mnoga pitanja zajednička u svim regionima, pa stoga razmena iskustava i profesionalna saradnja postaju jedan od glavnih alata za uspeh u savremenom planskom pristupu. Na kraju, zaključeno je da su gradovi veoma složeni, a na konferenciji su pokrenuta mnoga pitanja na koja odgovori tek treba da budu dati. Ipak, važno je da su pitanja sa kojima se svakodnevno bave planeri razmotrena između profesionalaca, a RealCorp je pružio baš to – pozornicu na kojoj će se sresti profesionalci, da tamo diskutuju i uče jedni od drugih. Za više informacija o svakom od protokola sledite ovaj link:

<http://programm.corp.at/cdrom2010/en/proceedings.html>

Dukagjin Bakija

Službenik na programu UN-HABITAT/ MuSPP

SVETSKI URBANI FORUM

Za nekoliko godina, Svetski urbani forum je postao najvažnija svetska konferencija o gradovima. Forum su osnovale Ujedinjene nacije da bi se bavio jednim od najhitnijih problema sa kojima se danas suočava svet: brza urbanizacija i njen uticaj na zajednice, gradove, ekonomije, klimatske promene i prateće politike. UN-HABITAT kao vodeća organizacija ovog događaja, organizovao je svoj 5. dvogodišnji Svetski forum od 22-26 marta 2010. godine. Prema raspoloživim statističkim podacima, oko 14,000 ljudi iz 150 zemalja je učestvovalo u ovogodišnjem okupljanju koje je organizovano u Rio de Žaneiro u Brazilu. Moto ovogodišnjeg Foruma bio je 'Pravo na grad: premošćavanje urbane podele'. To znači da svi ljudi treba da imaju jednake mogućnosti u gradu, bez obzira na pol, etničku pripadnost ili starost i da nesrazmera između prihoda treba da bude smanje-

na. Dijalozi, tematske otvorene debate, umrežavanje i obuke, različite prezentacije, okrugli stolovi, skupovi mladih, odvijali su se paralelno sa istraživanjem ove teme. Bilo je 140 izložbi na forumu, uključujući izložbe međunarodnih vladinih i nevladinih organizacija i urbanističkih profesionalaca.

Tu su prikazane njihove misije i postignuća, u pogledu održivih naselja u zemljama u razvoju. Jedan od programa obuke odnosio se na stambenu politiku u cilju ublažavanja problema sa neformalnim naseljima – zemljište i stambena pitanja, kojeg je organizovao Linkoln institut.

Na ovoj obuci svi učesnici su upoznati sa ključnim pitanjima u pogledu razloga za nastajanje neformalnih naselja. Takođe su ispitani i pozitivni i negativni efekti uz davanje subvencija stanovnicima neformalnih naselja. U toku foruma bilo je omogućeno učestvovanje u

poseti favelama, nelegalnim naseljima koja su izgrađena bez dozvole. Ove ture je organizovala opština Rio de Žaneiro. Naša tura je vodila do jedne obnovljene favele. U tom naselju je opština imala mali tim arhitekata koji su pomagali stanovnicima tako što su im pravili građevinske crteže i davali građevinske dozvole, pošto je za naselje bio usvojen urbanistički regulatorni plan.

Na završnoj ceremoniji, vlada Bahreina je predstavljena kao domaćin šestog Svetskog urbanog foruma 2012. Izvršni direktor UN-HABITAT-a g-đa Ana Tibajuka je zatvorila forum podsećajući sve nas na značenje održivog razvoja, 'da treba da mislimo na to kakvu budućnost želimo da ostavimo za nama za naredne generacije'.

Caroline Johansson,

Službenica na programu UN-HABITAT/ MuSPP

ISKUSTVA STAŽISTA U PROGRAMU MUSPP

Draga Lidija,

Kao što znaš, doputovala sam na Kosovo da stažiram kao gradski planer za UN-HABITAT. Uvek sam želela da se vratim na Kosovo posle proputovanja od pre pet godina, pošto me je to inspirisalo da diplomiram na planiranju gradova, tako da su povratak i rad na poslovima planera zadivljujući. Priština je još uvek isti vruć i prašnjav grad kojeg se sećam, ali čini mi se da ima puno poboljšanja i grad počinje da bude kosmopolitski. Prave veoma dobru kafu koja se zove makijato. Očekivala sam da je Peć veoma mali grad i mnogo manje razvijen

nego što je to u stvarnosti slučaj. Čula sam da je mnogo toga bilo uništeno u ratu, tako da je to bio veliki šok za mene kada sam došla i videla divan mali grad sa dobrim restoranima i mnogo prodavnica. Našla sam mali stan koji ima divan pogled na Rugovske planine i (na moje neprijatno iznenađenje) disko klub Balkan ispod stana. Sada sam se navikla. Zvukovi disko muzike, minareta i laveža napuštenih pasa su zvučni zapis Peći. Jedna od stvari koje su me iznenadile je kako se bezbedno osećam tokom noći, mnogo bezbednije nego u Mančesteru. Ljudi su ovde veoma prijateljski raspoloženi.

Svakog jutra na putu do posla srećem čitav niz ljudi koje uvek pozdravim. Osećam se kao da ovde živim mnogo duže od dve nedelje. Moj posao je veoma interesantan. Uglavnom sam radila na predlogu kapitalnog investicionog projekta za lokalnu zajednicu. Preko vikenda sam ili šetala brdima, koja su veoma lepa, ili sam posećivala susedne zemlje kao što su Grčka i Crna Gora. Kada budem otišla nedostajće mi ovaj posao i boravak ovde.

Vidimo se uskoro,

Vikki Drummond,
stažista pri MUSPP u Peci,
jul - avgust 2010

Dragi prijatelju,

Doputovala sam u Prištinu 5. juna sa malo znanja o društvu ili kulturi (osim ograničenih informacija koje sam pronašla na internetu). Neznajući kako će to da izgleda, odlučila sam da očekujem neočekivano. Tako da možeš da zamisliš moje olakšanje kada sam videla da se Priština ne razlikuje od bilo kog drugog grada u kojem sam bila!

Tokom mog prvog vikenda na Kosovu, pokušala sam da formiram mišljenje o transportnim pitanjima u gradu, kao pripremu za posao koji me čeka. Pokušaj da prošetam od jednog mesta do drugog – izbegavajući prolazeće automobile, krčeći sebi put između parkiranih automobila duž trotoara – bio je pravi izazov! Navikavanje na prelaženje duplog kolovoza bez signalizacije, pri čemu postoji samo iscrtana zebra na putu, bilo je još jedan podvig za mene koji sam morala da prevaziđem. Prvi put sam posetila Uroševac mog trećeg radnog dana. To je grad u kojem ću obaviti najveći deo mog posla. Čini se da je to sasvim prijatno mesto, sa divnim trgom i malim, dopadljivim ulicama. Ono malo što

sam znala je da će to biti prva od pet veoma dugih i veoma detaljnih terenskih poseta Uroševcu. Sada, pošto sam provela šest nedelja zureći u mape, analizirajući putnu mrežu i kvalitet površina, mislim da bih mogla da šetam ulicama Uroševca zatvorenih očiju...skoro! Vožnja improvizovanom rutom „Putevima kulture 2010“ od Lojole do Mamuše bila je prava avantura. Pratili smo rutu u džipu UN-HABITAT-a koristeći GPS uređaj, osećajući svaku izbočinu i rupu dok smo savladavali staze i upijali kulturu dok smo prolazili tim predelima. Krajolikom su preovladavali vinogradi, krave su gasile žed u reci, a veoma star neupotrebljiv most ljuljao se pod teretom malog dečaka koji je prelazio reku. Zabava je završena kada se džip pokvario u Mamuši. Tada smo „spaseni“ i odvedeni u Prizren, divan grad na jugozapadu, a zatim u Dragaš, malo selo smešteno u planinama. Učestvovala sam i u formalnijoj strani stvari pošto sam bila na sastanku osoblja MUSPP2 u Grmiji (divan park u predgrađu Prištine) i Tripartitnom sastanku sa Sida-om. Uživala sam u prezentacijama kapitalnih investicionih

projekata koji su završeni ili su u fazi izrade. Takođe sam bila zainteresovana za pitanja koja su pokrenuta i za diskusije o merama koje bi mogle da budu preduzete za rešavanje tih pitanja.

Dok sedim u kancelariji u Prištini, poslednje nedelje mog stažiranja, pitam se šta sam naučila, šta sam doprinela, kako će Kosovo izgledati u narednih deset godina...Osećam da sam puno naučila, ali efekti toga neće biti očigledni dok se ne vratim kući u Dablin i sve stavim u perspektivu. Nisam sigurna da će moj mali doprinos na papiru biti koristan, ali naravno nadam se da hoće. Kada se radi o Kosovu, osećam da ono kipi od potencijala i da su preduzeti pravi koraci da se to realizuje, kroz rad različitih organizacija i programa kao što je MUSPP2. Verujem da će biti potrebno neko vreme da Kosovo ostvari svoje ciljeve, ali kao što to pomalo ofucana poslovice kaže „Rim nije izgrađen za jedan dan“.

Pozdrav,

Jean Ryan,
stažista pri MUSPP angažovana na
pitanjima transporta i mobilnosti

Draga Fiona

Nadam se da ste dobro i da se tamo kod kuće dobro zabavljate. Čuo sam da je vreme u Sidneju divno! Vreme se ovde u Prištini veoma razlikuje od onoga na koje sam navikao – sneg pada skoro celu nedelju! Sneg ne traje dugo, ali crta veoma lepe kulise na pejsažu i zgradama.

Veći deo ove nedelje sam proveo u kancelariji u Prištini pomažući u pripremi strateškog planskog izveštaja, ali sam imao sreće da u utorak i sredu putujem u različite delove regiona. Moj šef rukovodi drugim projek-

tima u kancelarijama koje su smeštene u jugoistočnom regionu Kosova, tako da smo putovali tamo da zajedno sa ostalim osobljem posetimo bazu i susretnemo se sa gradonačelnikom u vezi sa jednim konkretnim projektom poboljšanja javnog prostora. Prva stvar koju sam primetio je koliko smo brzo bili u stanju da dođemo do drugih delova regiona. Vožnja ka jugoistoku pružila nam je priliku da vidimo velike delove pejsaža, uglavnom poljoprivredno zemljište, poplavljene ravnice i mala sela duž puta. Posebno je bio lep pogled

na snegom pokrivenim planinskim vrhovima, što je po mom mišljenju bila najlepša kulisa našeg putovanja. Sada sam ponovo u Prištini i radujem se susretu sa nekim prijateljima sutra uveče u gradu. Živim blizu centra, ali u svakom slučaju grad je mali, tako da je dobra stvar što svuda možeš da ideš peške! Bilo kako bilo, nadam se da je kod vas sve u redu. Čujemo se uskoro!
Sve vas voli,

Yi-Juan Koch,
stažista pri MUSPP u regionalnoj
kancelariji jugoistok

TURNEJA KULTURE '10

Više od 300 biciklista je učestvovalo u „Putevima kulture '10“, u nedelju 19. septembra. „Putevima kulture“ je deo Evropske nedelje mobilnosti i Dana evropske baštine, i on u isto vreme promoviše održivu mobilnost i kulturnu baštinu Kosova u jedinstvenoj prazničnoj atmosferi.

Ove godine Putevima kulture je započeo u Prizrenu, pod motom Evropske nedelje mobilnosti: „Putuj pametnije, živi bolje“. Biciklisti su uživali u veselom igračkom performansu na sunčanom trgu ispred zgrade „Prizrenske lige“, a zatim su vozili kroz centar Prizrena i stari grad koji je bio zatvoren za automobilski saobraćaj na zadovoljstvo svih stanovnika i posetilaca.

Zatim je cela grupa od 300 biciklista, koju su činili muškarci i žene starosti od 6 do 60 godina, krenula u otkrivanje divnog krajolika od Prizrena do Mamuše i dalje do Velike Hoče, koristeći glavne puteve koji su bili bez saobraćaja i sporedne puteve kroz mala sela, šume, polja i vinograde. U Mamuši je nastavljeno sa igrom, a biciklisti su mogli da uživaju u odličnim svežim proizvodima sa polja pored kojih su upravo prošli da bi dopunili energiju koja im je bila potrebna da savladaju brdovit teren kroz Retije do Velike Hoče, gde su ih čekali odlično lokalno jelo i piće u slavu lepote i raznolikosti Kosova, kao i mnoga lična sportska postignuća.

Putevima kulture je inicijativa UN-HABITAT-ovog Programa podrške prostornom planiranju opština (MUSPP) i Kulturnog nasleđa bez granica (CHWB) koje finansira Švedska agencija za međunarodni razvoj i saradnju (Sida) uz podršku zajedničkog projekta Evropske unije i Saveta Evrope „Podrška promociji kulturne raznolikosti“, Inicijative mladih za ljudska prava i drugih lokalnih partnera. Putevi kulture su prethodnih godina posetili Peć, Iznić, Dečane, Junik, Đakovicu i Orahovac, a 2011. godine ćemo vas pozvati da otkrijete kulturne i prirodne lepote drugih delova Kosova ili da naravno u bilo koje vreme da sa prijateljima i porodicom predložite rutu kojom bi se kretali Putevi kulture.

Rudina Qerimi,
Službenica na programu
UN-HABITAT/MUSPP

OSOBLJE MUSPP-A RAZMENJUJE ISKUSTVA U ORGANIZOVANJU "NOMADI U MECU"

U organizaciji Prefekture Mosel iz Meca i NVO „Tabularasa“ „Emmaus“ Abe Pjera, festival „Nomadi u Mecu“ će se po drugi put održati u gradu Mec, u Francuskoj od 10. do 19. septembra.

Da bi ovaj festival bio bolje organizovan, organizatori su odlučili da angažuju mlade profesionalce iz inostranstva koji će pomoći u pripremanju festivala, a u isto vreme popuniti praznine i obogatiti festival novim iskustvima. Predstavnik MUSPP bio je jedan od učesnika koje je angažovao organizator da rade na pripremi festivala, posebno u pogledu uključivanja zajednica u pripremu festivala, a u isto vreme i da sprovedu medijsku kampanju i traže moguće donatore.

Posle jednomesečnih priprema festivala „Nomadi u Mecu“ bilo je očigledno da je iskustvo koje je pružio MUSPP Kosovo bilo veoma korisno, pa je sada vreme da se rezultati vide u septembru.

Važnost festivala koji je po prvi put organizovan prošle godine je da okupi zajednice i etničke grupe koje žive u Francuskoj. Festival karakterišu svi oblici izražavanja, kao što su literatura, ulična zabava, muzika i igra, filmovi, drama, izložbe fotografija, crteži, konferencije, kao i hrana i kuhinja u distriktima Meca i van grada.

Astron Mahmutaj,
Asistent na programu
MUSPP/UN-HABITAT

Sledeće izdanje

- KONFERENCIJA O VIZIONARSTVU KAO UČESNIČKOM PLANSKOM ALATU
- POKRETANJE OPR ZA JUNIK
- POTPISIVANJE MOR SA MAMUŠOM
- POTPISIVANJE SPORAZUMA O SARADNJI SA ĐENERAL JANKOVIĆEM
- INAUGURALNA CEREMONIJA PROJEKTA BEZBEDNE ŠKOLE, KIP U MITROVICI

UČINIMO ZAJEDNO GRADOVE BOLJIM

MUSPP2 je druga i naprednija faza Programa podrške prostornom planiranju opština. Njegov koncept je razvijen u saradnji sa partnerskim opštinama u cilju obezbeđivanja konsolidacije planskih aktivnosti koje su sprovedene u okviru MUSPP1. Dizajn programa je napravljen u saradnji sa Ministarstvom za životnu sredinu i prostorno planiranje (MŽSPP), Udruženjem kosovskih opština i Sida-om.

Program se bavi potrebom za jačanjem kapaciteta lokalnih organa i njihovih profesionalnih službenika za sprovođenje opštinskih i urbanističkih planova razvoja urađenih u okviru MUSPP1. On se takođe odnosi i na postojeću stručnost i iskustvo lokalnih i centralnih organa odgovornih za aktivnosti planiranja (npr. opštinska odeljenja za urbanizam, Odeljenje za prostorno planiranje i Zavod za prostorno planiranje pri MŽSPP). Saradnja na centralnom nivou je fokusirana na pitanja koja nisu u nadležnosti opština i gde je podrška sa centralnog nivoa od suštinske važnosti. MUSPP2 teži direktnijem uključivanju organizacija građanskog društva u sprovođenje programa kroz sistem sporazuma o saradnji. Na osnovu lekcija naučenih iz ranijih iskustava, pružanje tehničkih saveta i podrška se ovoga puta pružaju korišćenjem pristupa zasnovanog na projektima sa snažnom orijentacijom na rezultat.

IMPRESSUM

UN HABITAT
FOR A BETTER URBAN FUTURE

Sida *Program podrške prostornom planiranju opština na Kosovu*

Program podrške prostornom planiranju opština (MuSPP)

Glavni tehnički savetnik/
Šef kancelarije
Krystyna Galezia
krystyna.galezia@unhabitat-kosovo.org

Kancelarija UN-HABITAT-a, Kosovo
Zgrada Ministarstva "Rilindja"
10 sprat,
10000 Pristina, Kosovo
Tel: +381/38/517835
Fax: +381/38/517836

Vise informacija o UN-HABITAT, Kosovo:
www.unhabitat-kosovo.org

Vise informacija o UN-HABITAT
www.unhabitat.org

Editiranje: Krystyna Gallezia,
Rudina Qerimi i Džilian Bajvoter

Ovaj Bilten je omogućila Vlada Švedske preko Sida-e. Sva viđenja, mišljenja i zaključci su autorski. Prilozi koji se odnose na opštine ne moraju da odražavaju stavove i odluke dotičnih opština. Sadržaj ovih članaka ne mora da odražava stav UN-HABITAT-a u vezi razmatranih pitanja ili datih izjava i ne moraju da odražavaju viđenja Sida-e ili Vlade Švedske.